

Velfærd

Velfærdsdanmark: Flere ældre - færre til at tage sig af dem

Den offentlige beskæftigelse inden for ældreplejen er faldet med 3.700 fuldtidspersoner fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018. Det skyldes ikke øget udlicitering af ældreplejen. I samme periode er antallet af +80-årige steget med 17.570 personer. Det svarer til, at der er sket et fald i den offentlige beskæftigelse på 2,5 pct. inden for ældreplejen, mens antallet af +80-årige er steget 7 pct. Samlet set er der altså over de seneste tre år blevet flere ældre og færre offentligt ansatte til at tage sig af dem.

af analytiker **Thomas Wilken****13. november 2018**

Analysens hovedkonklusioner

- Der er kommet 3.700 færre offentligt ansatte fuldtidspersoner inden for ældreplejen fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018. Det svarer til et fald på 2,5 pct. af den samlede offentlige beskæftigelse inden for ældreplejen. Ældreplejen dækker her hovedsageligt over plejehjem, hjemmehjælp og handicapinstitutioner.
- Fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018 er der kommet 17.570 flere +80-årige, hvilket svarer til en stigning på 7 pct.
- Faldet på 3.700 offentligt ansatte fuldtidspersoner inden for ældreplejen skyldes ikke øget udlicitering. Det viser tre indikatorer for udviklingen i udlicitering i ældreplejen. F.eks. ser vi, at de kommunale udgifter til privat hjemmepleje er faldet med 60 mio. kr. fra 2014 til 2017, hvilket indikerer, at der ikke er sket en øget udlicitering i hjemmeplejen i perioden.

Kontakt

Analytiker
Thomas Wilken
Tlf. 33557723
Mobil 28897123
tw@ae.dk

Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

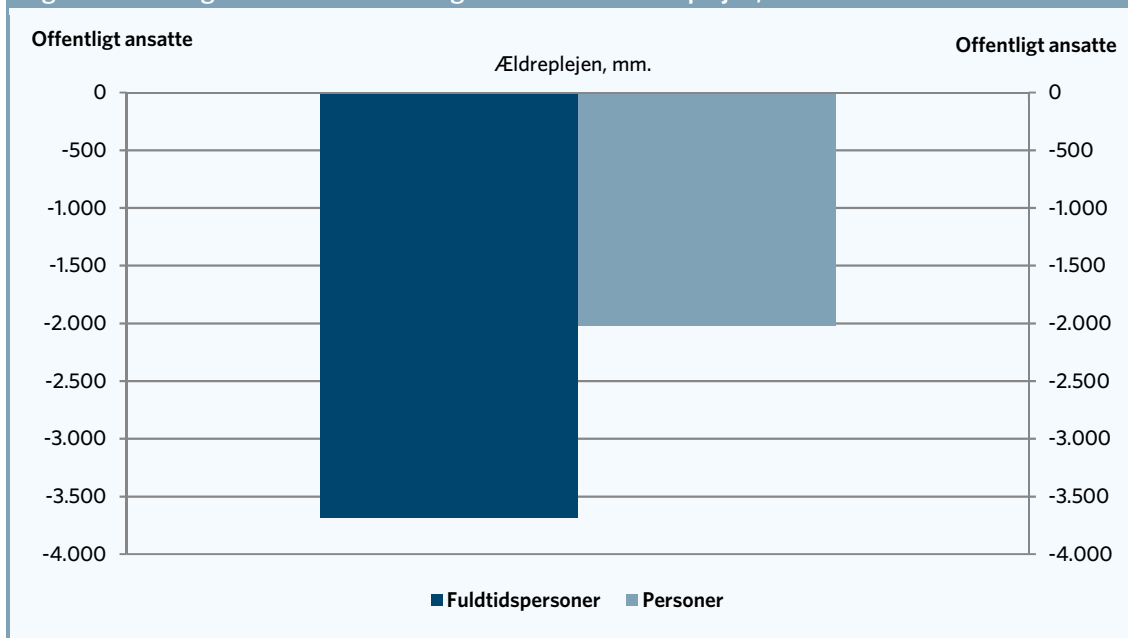
Færre offentligt ansatte i ældreplejen

De sidste tre år er der kommet flere ældre. Samtidig er den offentlige beskæftigelse inden for ældreplejen faldet. Nye tal fra Danmarks Statistik viser, at der er blevet skåret 2.000 offentligt ansatte inden for ældreplejen m.m. fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018.

Opgør vi i stedet den offentlige beskæftigelse i fuldtidspersoner, fremgår det i figur 1, at der har været et fald i den offentlige beskæftigelse på 3.700 fuldtidspersoner inden for ældreplejen m.m.¹ fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018. Det svarer til et fald på 2,5 pct. fra 2. kvartal 2015 til andet 2. kvartal 2018.

At faldet i offentligt ansatte fuldtidspersoner er større end faldet i offentligt ansatte personer skyldes primært, at nedsat arbejdstid blandt de offentligt ansatte alene påvirker antallet af offentligt ansatte fuldtidspersoner, men ikke antallet af offentligt ansatte personer. Der er med andre ord blevet flere deltidansatte fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018.

Figur 1. Udviklingen i den off. beskæftigelse inden for ældreplejen, m.m. fra 2015K2-2018K2.

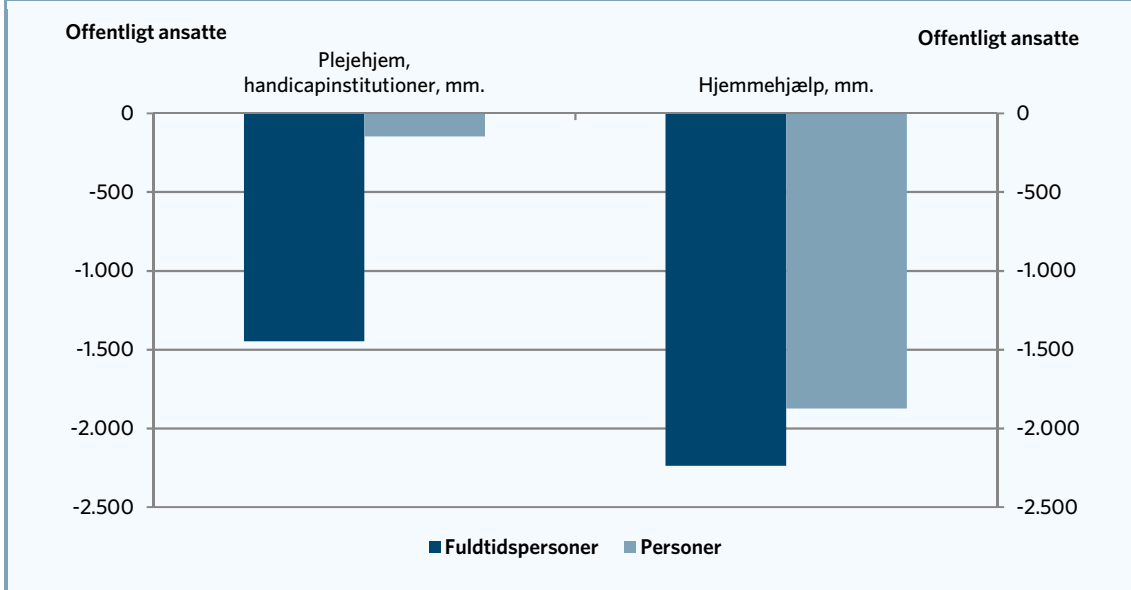
Anm: Ældreplejen, m.m. dækker over summen af to to underbrancher plejehjem, handicapinstitutioner, m.m. og hjemmehjælp, m.m. Disse to underbrancher har vi tilgået via et særudtræk fra Danmarks Statistik.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Deler vi ældreplejen m.m. op på to underbrancher hjemmehjælp m.m. og plejehjem, handicapinstitutioner m.m. fremgår det, at det specielt er inden for hjemmehjælp m.m., at den offentlige beskæftigelse er faldet. Figur 2 viser, at fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018 er beskæftigelsen faldet med mere end 2.200 fuldtidspersoner inden for hjemmehjælpen m.m. Det svarer til, at mere end 5 pct. af alle offentligt ansatte fuldtidspersoner i hjemmehjælpen er blevet skåret væk fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018.

¹ Den præcise definition af 'ældreplejen, m.m.' fremgår af metodeboksen til sidst i analysen.

Figur 2. Udviklingen i den off. beskæftigelse inden for ældreplejen, m.m. fra 2015K2-2018K2.

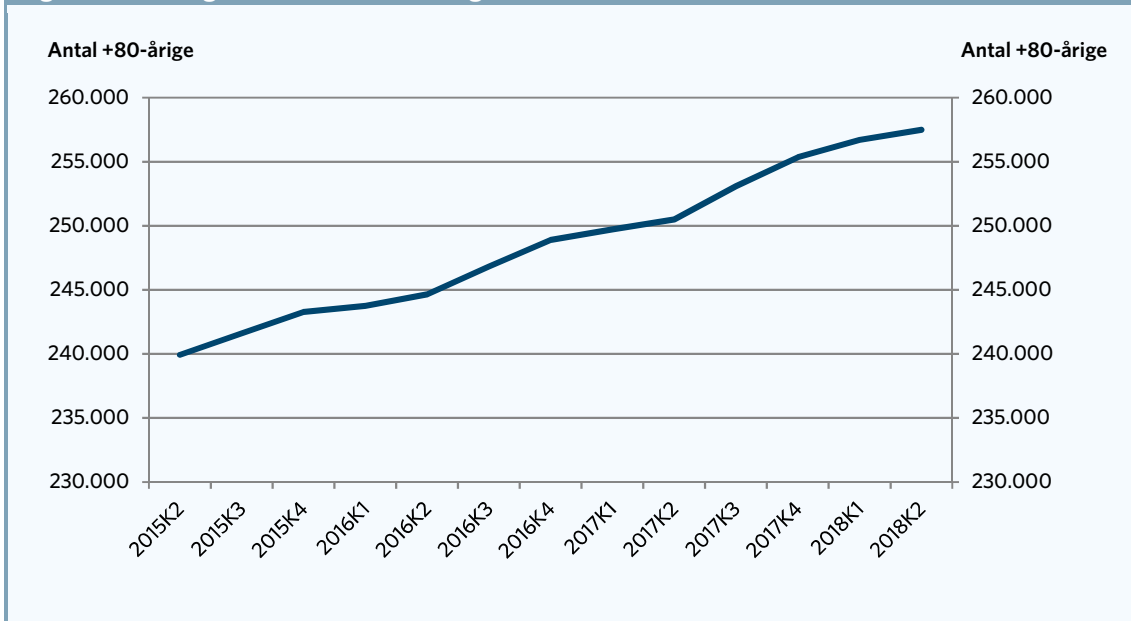
Anm: Data for de to brancher plejehjem, handicapinstitutioner, m.m. og hjemmehjælp, m.m. er tilgået via et særudtræk fra Danmarks Statistik. De to brancher er summen af henholdsvis ni og tre underbrancher, som vi dokumenterer i metodeboksen til sidst i denne analyse
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Af figur 2 fremgår det ligeledes, at den offentlige beskæftigelse er faldet med 1.400 fuldtidspersoner inden for plejehjem, handicapinstitutioner m.m. fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018. Det svarer til et fald på 1,4 pct. af den samlede offentlige beskæftigelse inden for plejehjem handicapinstitutioner, m.m.

Flere ældre - færre til at tage sig af dem

I samme periode, som Danmarks Statistik dokumenterer faldet i antallet af offentligt ansatte inden for ældreplejen m.m., er antallet af +80-årige steget med 17.570 personer. Det svarer til, at der fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018 er kommet 7 pct. flere ældre over 80 år. Udviklingen i antallet af ældre fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018 fremgår af figur 3.

Figur 3. Udviklingen i antallet af +80-årige fra 2015K2-2018K2

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Samlet set er antallet af +80-årige steget med 17.570 personer, mens antallet af fuldtidspersoner i ældreplejen m.m. er faldet med 3.700 fuldtidspersoner, hvor specielt hjemmeplejen m.m. har været udsat for et stort fald i beskæftigelsen på 2.200 fuldtidspersoner. I hjemmeplejen m.m. er antallet af offentligt ansatte altså faldet 5 pct. fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018, mens antallet af +80-årige er steget med 7 pct. i samme periode. Det betyder, at der er et lavere offentligt serviceniveau pr. ældre borger. På den måde er vores velfærdssamfund under pres.

Faldet i antallet af offentligt ansatte fuldtidspersoner skyldes ikke øget udlicitering i ældreplejen. Det redegør vi for i appendix 1.

Metodeboks. Definitioner af brancherne inden for 'ældreplejen m.m.'

Af figur 1 og 2 fremgår tre forskellige branchedefinitioner: plejehjem, handicapinstitutioner, m.m., hjemmehjælp, m.m. og ældreplejen, m.m.

Plejehjem, handicapinstitutioner, m.m. er en aggregeret branche, der består af ni underbrancher: 'plejehjem', 'institutionsophold med sygepleje i.a.n.', 'døgninstitutioner for personer med psykiske handicap', 'behandlingshjem for stofmisbrugere og alkoholskadede', 'døgninstitutioner for personer med fysisk handicap', 'almene ældre- og handicapboliger o.l.', 'døgninstitutioner for personer med fysisk handicap', 'almene ældre- og handicapboliger o.l.', 'døgninstitutioner for børn og unge', 'familiepleje', 'andre former for institutionsophold'.

Af de ni ovenstående underbrancher udgør 'plejehjem' 49 procent, 'døgninstitutioner for personer med psykiske handicap' 21 procent og 'døgninstitutioner for personer med fysisk handicap' 10 procent af den samlede offentlige beskæftigelse inden for plejehjem, handicapinstitutioner, m.m.

Hjemmehjælp, m.m. er en aggregeret branche, der består af tre underbrancher: 'Hjemmehjælp', 'Dagcentre' og 'revalideringsinstitutioner'. Branchen 'Hjemmehjælp' udgør i alt 78 procent af den samlede beskæftigelse i de tre underbrancher.

Ældreplejen m.m. er summen af plejehjem, handicapinstitutioner m.m. og hjemmehjælp m.m. og indeholder derfor alle de 12 ovenfor nævnte underbrancher. 'Plejehjem', 'hjemmehjælp', 'døgninstitutioner for personer med psykiske handicap', 'døgninstitutioner for personer med fysiske handicap' og 'døgninstitutioner for børn og unge' er de fem største underbrancher. De udgør tilsammen 85 procent af den samlede beskæftigelse i ældreplejen, m.m.

Vi har alene data for den offentlige beskæftigelse på de aggregerede brancher plejehjem, handicapinstitutioner m.m. og hjemmehjælp m.m. Vi har derfor anvendt brancheopdelingen i erhvervsbeskæftigelsen for 2016 fra Danmarks Statistik til at approksimere, hvordan beskæftigelsesfordeling er fordelt på de enkelte underbrancher.

Data er tilgået via et særudtræk fra Danmarks Statistik, mens de ovenstående branchedefinitioner følger definitioner fra Danmarks Statistik. Den offentlige beskæftigelse følger beskæftigelsen i offentlig forvaltning og service.

Appendiks 1 - Udlicitering forklarer ikke faldet i antallet af offentligt ansatte

I dette appendiks vil vi redegøre for, hvorfor faldet på 3.700 offentlige fuldtidspersoner inden for ældreplejen m.m. ikke skyldes øget udlicitering.

For bedst muligt at indfange omfanget af udlicitering i ældreplejen har vi anvendt tre indikatorer. Først har vi undersøgt udviklingen i, hvor stor en andel den offentlige beskæftigelse udgør af den samlede erhvervsbeskæftigelse inden for de to underbrancher, som vi anvender i analysen. Dernæst har vi set på udviklingen i Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse for graden af konkurrenceudsættelse i kommunerne. Og til sidst anvender vi kommunernes kontoplan, der beskriver udviklingen i udgifterne til private leverandører af hjemmehjælp.

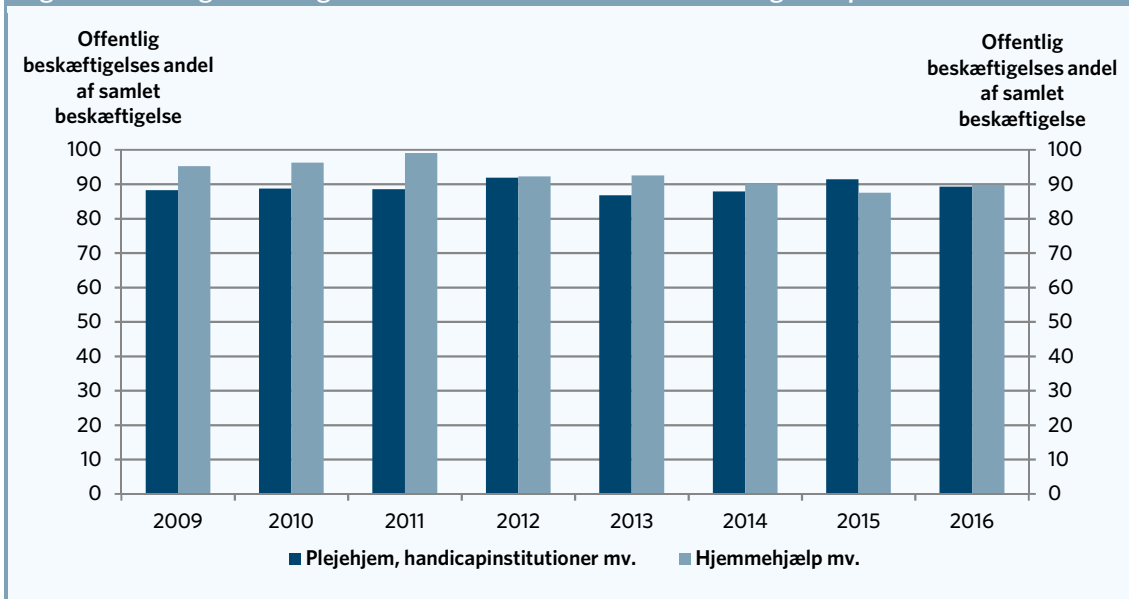
De tre indikatorer giver tilsammen et billede af, at der ikke er sket nogen nævneværdig stigning i udliciteringen i ældreplejen fra 2. kvartal 2015 og frem til og med 2017, som tilnærmelsesvist kan forklare det store fald i den offentlige beskæftigelse inden for ældreområdet. Ingen af indikatorerne har data for de første to kvartaler i 2018 endnu. Nedenfor vil vi gennemgå udviklingen i hver af de tre indikatorer.

Indikator 1 - Offentlig beskæftigelses andel af den samlede erhvervsbeskæftigelse

Vi har undersøgt udviklingen i, hvor stor en andel den offentlige beskæftigelse udgør af den samlede erhvervsbeskæftigelse inden for brancherne plejehjem, handicapinstitutioner m.m. og hjemmehjælp m.m. fra 2014 til 2016².

Af figur 4 fremgår det, at den offentlige beskæftigelse udgør en fast andel af den samlede erhvervsbeskæftigelse inden for hjemmehjælp m.v. fra 2014 til 2016. I samme periode er den offentlige beskæftigelses andel af plejehjem, handicapinstitutioner m.v. steget et procentpoint fra 88 procent til 89 procent.

Figur 4. Offentlig beskæftigelses andel af samlet erhvervsbeskæftigelse i perioden 2014-2016

Anm.: Den offentlige beskæftigelse fordelt på brancher er tilgået via et særudtræk fra Danmarks Statistik.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

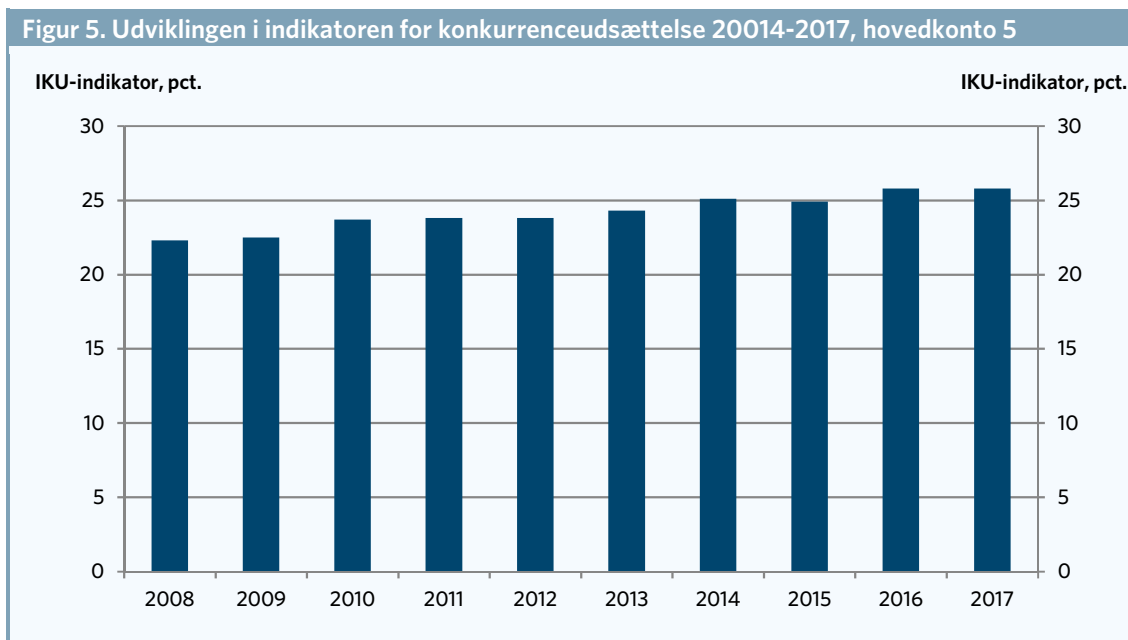
² 2016 er det seneste år, vi har data for erhvervsbeskæftigelsen fra Danmarks Statistik

Den offentlige beskæftigelse inden for de to brancher, som vi belyser i notatet, udgør altså den samme eller en større andel af den samlede erhvervsbeskæftigelse i brancherne i 2016 sammenlignet med 2014. Det indikerer, at der ikke er sket en stigning i graden af udlicitering fra 2014 til 2016.

Indikator 2 - Konkurrenceudsættelse i kommunerne

Økonomi- og Indenrigsministeriet opgør årligt graden af konkurrenceudsættelse i kommunerne og regionerne. Til det anvender ØIM indikatoren for konkurrenceudsættelse (IKU) i kommunerne, der udtrykker kommunernes brug af private leverandører af tjenesteydelser i procent af den del af kommunernes samlede opgaveløsning, der må varetages af private leverandører. IKU-indikatoren bliver opgjort på hver af kommunernes hovedkontonumre.

Figur 5 viser udviklingen i IKU-indikatoren for de kommunale opgaver, der varetages under hovedkonto fem i kommunernes kontoplan. Det er under hovedkonto fem, at blandt andet ældreplejen er placeret.

Anm.: Indikatoren for konkurrenceudsættelse (IKU) i kommunerne udtrykker kommunernes brug af private leverandører af tjenesteydelser i pct. i forhold til den del af kommunernes samlede opgaveløsning, der må varetages af private leverandører.
 Kilde: AE på baggrund af Økonomi og Indenrigsministeriet

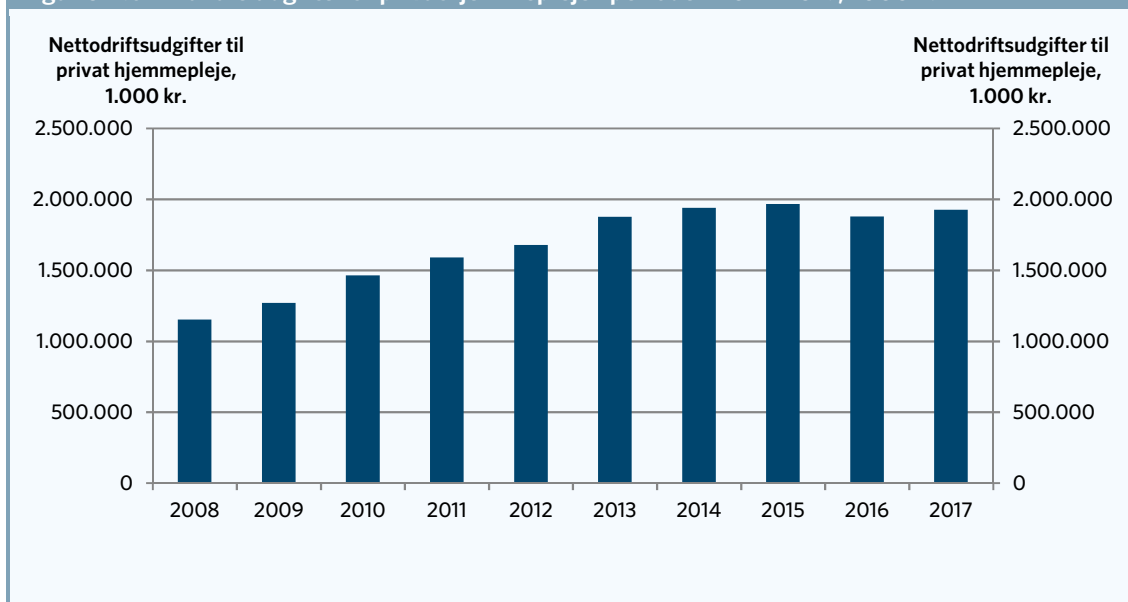
Figur 5 viser, at andelen af den samlede opgaveløsning under hovedkonto fem, der er blevet udliciteret, har været stort set uændret i perioden 2014-2017. Graden af udlicitering ved IKU-indikatoren indikerer dermed, at der alene er sket beskedent stigning i antallet af opgaver, der er blevet udliciteret i perioden 2014 til 2017. Det indikerer, at øget udlicitering langt fra kan forklare hele faldet på 3.700 fuldtidspersoner i ældreplejen fra 2. kvartal 2015 og frem.

Indikator 3 - Kommunernes udgifter til private leverandører af hjemmepleje

I analysen viste vi, at der inden for hjemmeplejen m.m. var sket et fald på 2.200 offentlige fuldtidspersoner fra 2. kvartal 2015 til 2. kvartal 2018. Det var dermed i høj grad faldet i den offentlige beskæftigelse inden for hjemmeplejen, m.m., der trak faldet i antallet af offentligt ansatte fuldtidspersoner i ældreplejen.

Danmarks Statistik angiver nettodriftsudgifterne fordelt på kommunernes kontoplan. I kontoplanen anvender kommunerne under hovedkonto 5 en konto, der hedder '5.32.009 Private leverandører af personlig og praktisk hjælp (hjemmehjælp)'. Udviklingen i nettodriftsudgifterne til denne konto fremgår af figur 6.

Figur 6. Kommunale udgifter til privathjemmepleje i perioden 2014-2017, 1000. kr.

Anm: Udgifter er angivet i løbende priser.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Figur 6 viser, at de kommunale udgifter til privat hjemmehjælp er stagneret og faktisk faldet med ca. 60 millioner kroner fra 2014 til 2017. Udgifterne til privat hjemmepleje i kommunerne indikerer dermed, at udlicitering ikke er årsagen til faldet på 2.200 offentlige fuldtidspersoner i hjemmeplejen m.m. fra andet kvartal 2015 og frem til og med 2017.